

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/78/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6723200109
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alexander Mojš
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6723200109.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alexandra Mojša a sudcov JUDr. Ivica Hanuskovej a Mgr. Štefana Baláža, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom v C., D. E. F. XXX/X, zastúpený advokátom Mgr. Ivanom Bugrim, advokátska kancelária vo Zvolene, Námestie SNP 23, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 5.291,53 Eur s príslušenstvom, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Zvolen sp. zn. 16C/5/2023 zo dňa 23. 06. 2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu potvrdzuje.

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške trov.

odôvodnenie:

1. Okresný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.291,53 Eur do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia.

2.1. Rozhodol tak o nároku, ktorý bol uplatnený žalobou podanou 10. 01. 2023 ako peňažná náhrada nemajetkovej ujmy za obdobie od januára 2020 do novembra 2022, kedy žalobca vykonával štátnu službu na Okresnom riaditeľstve HaZZ Zvolen, na Hasičskej stanici vo Zvolene, kde vo funkcii hasič záchranár špecialista.

2.2. Nárok bol odôvodnený tým, že právna úprava pracovného času podľa zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore umožňuje služobnému úradu/zamestnávateľovi žalobcu rozvrhnúť hasičovi (žalobcovi) služobný čas tak, že ten presiahne maximálnu hranicu stanovenú v článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, ktorý stanovuje povinnosť členským štátom ustanoviť maximálnu 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, vrátane nadčasov. Čas služby je rozvrhnutý pre tri hasičské zmeny (čaty A, B, C) tak, že každý tretí deň odslúžil 24 hodín v rámci zmeny a potom mal dva dni voľna. Žalobca počas kalendárneho mesiaca vykonával služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby. Počas žalovaného obdobia slúžil v 24 hodinových smenách, z ktorých 17 hodín pripadlo na služobný čas a 7 hodín na služobnú pohotovosť. Súčasne mu môže byť nariadená služobná pohotovosť mimo rozvrhnutého služobného času (§ 92 ods. 1, 2 zák. č. 315/2001 Z. z.). Obe pohotovosti sa však nezapočítajú do pracovného času a vo výplatnej páske je uvedený súhrnný počet hodín služobnej pohotovosti.

2.3. Nesprávna transpozícia uvedenej smernice Európskeho parlamentu a rady do právneho poriadku Slovenskej republiky je porušením práva Európskej únie. Za žalovaného koná ministerstvo vnútra, do pôsobnosti ktorého patrí Hasičský a záchranný zbor. Porušením maximálnej hranice týždenného

pracovného času došlo k porušeniu práva žalobcu na ochranu zdravia v súvislosti s primeranou dobou odpočinku a práva na súkromie a rodinný život.

2.4. Žalobca ako hasič pracuje od roku 2012. Z dôvodu rozsahu pracovných povinností pociťoval v žalovanom období zásah do osobného a súkromného života. Žalobca je po službe unavený, nemohol reálne naplňať právo na odpočinok, regeneráciu. Na pojednávaní 23. 06. 2023 uviedol, že má manželku a dve maloleté deti, syn sa narodil v roku 2019, dcéra má rok, ktorým sa nemá možnosť venovať.

3.1. Žalobca má v zmysle judikatúry Súdneho dvora európskej únie právo na náhradu škody porušením únijskeho práva zo strany štátu, za splnenia troch podmienok: 1) cieľom právnej normy, ktorá bola žalovaným porušená, je priznať práva jednotlivcom a porušenie je dostatočne závažné, 2) existencia škody, 3) priama príčinná súvislosť medzi týmto porušením a škodou. Podmienky takejto náhrady nesmú byť menej výhodné ako obdobné prostriedky náhrady vo vnútroštátnej úprave, podmienky uplatnenie práva nesmú viesť k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady. Žalobca tvrdil, že ním požadovaná peňažná náhrada spĺňa požiadavku primeranosti.

3.2. Pri vyčíslení výšky náhrady žalobca vychádzal z ustanovení o peňažnej náhrade za služobnú pohotovosť v § 122 ods. 1, 2 zák. č. 315/2001 Z. z. Za služobnú pohotovosť je uhrádzaná peňažná náhrada vo výške 15 % príslušnej časti služobného platu. Pri nariadenej služobnej pohotovosti je peňažná náhrada vo výške 50 % príslušnej časti služobného platu.

3.3. Výšku uplatňovanej nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobca odvíjal od toho, že ustanovenie § 122 ods. 2 písm. a) ZoHaZZ, ktoré upravuje odmenu za nariadenú služobnú pohotovosť vykonávanú v mieste vykonávania štátnej služby, je tým ustanovením, ktoré je z hľadiska analógie „najbližšie“ k stanoveniu výšky žalovaného nároku. Hodiny služobnej pohotovosti, ktoré mi neboli započítané do služobného času, je možné analogicky posúdiť ako odpracované mimo rozvrhnutia služobného času (čo je práve rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou podľa § 92 ods. 1 ZoHaZZ a nariadenou služobnou pohotovosťou podľa § 92 ods. 2 ZoHaZZ), keďže služobný čas by mal byť rozvrhnutý tak, aby k porušovaniu práv žalobcu nedochádzalo, pričom k tomuto porušovaniu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti, ktorá sa žalobcovi nezapočítavala do služobného (pracovného) času. Primeraná náhrada škody predstavuje rozdiel medzi peňažnou náhradou uvedenou v § 122 ods. 1 ZoHaZZ a peňažnou náhradou uvedenou v § 122 ods. 2 písm. a) ZoHaZZ, a to za každú jednu odpracovanú hodinu služobnej pohotovosti počas žalovaného obdobia.

3.4. Celkovú výšku nemajetkovej ujmy odpracovanej služobnej pohotovosti žalobca uplatnil ako súčin počtu odpracovaných hodín služobnej pohotovosti za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku a sumy zodpovedajúcej 35 % (50% - 15% = 35 %) peňažnej náhrady z jeho hodinovej odmeny (služobného platu) za príslušný kalendárny mesiac. V prípade odpracovanej služobnej pohotovosti v čase pracovného pokoja ako súčin odpracovaných hodín v čase pracovného pokoja a sumy zodpovedajúcej 20 % (50% - 30% = 20%) peňažnej náhrady z jeho hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac. Žalovaná peňažná náhrada predstavuje rozdiel medzi výškou náhrady pri nariadenej služobnej pohotovosti a výškou náhrady za určenú služobnú pohotovosť.

3.3. Nárok žalobcu vznikal postupne za každý kalendárny mesiac od januára 2020 do novembra 2022.

4.1. Žalovaný v písomnom vyjadrení a na pojednávaní namietal, že vnútroštátna úprava neodporuje ustanoveniam posudzovanej smernice. Mal za to, že štátnu službu príslušníkov HaZZ vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS, ktorá sa na hasičov nevzťahuje a žalobcovi nevznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Žalobca nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil napr. v medziľudských vzťahoch, či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požadoval.

4.2. Vzhľadom na spôsob výpočtu výšky náhrady škody mal žalovaný za to, že uplatňovaný nárok predstavuje mzdový nárok.

4.3. Žalovaný považoval požadovanú výšku nemajetkovej ujmy, za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov..

5. Okresný súd vychádzal zo skutkových tvrdení žalobcu, ktoré neboli žalovaným účinne popreté a v zmysle § 151 ods. 1 CSP sa tak považujú za nesporné a z listinných dôkazov predložených stranami podľa § 204 ods. 1 CSP. Na základe týchto skutočností súd ustálil skutkový stav tak, že žalobca pracuje od roku 2012 ako hasič v služobnom pomere podľa zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov; miestom výkonu štátnej služby žalobcu bol v období od 01/2020

do 11/2022 okres Zvolen, v období od 01/2020 do 11/2022 žalobca odpracoval spolu 1.929,90 hodín služobnej pohotovosti (určenej a nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času (priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v tomto období predstavoval 51,33 hodín týždenne), v období od 01/2020 do 11/2022 pracoval žalobca na zmeny rozvrhnuté na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti (od 01.01.2022 na zmeny rozvrhnuté na 16 hodín výkonu služby a 8 hodín určenej služobnej pohotovosti), počas ktorej bol stále fyzicky prítomný na hasičskej stanici a pripravený na prípadný výjazd.

6. Dospel k záveru, že obsah článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (t.j. neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov) nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý (naplnený). Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Žalovaný prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. Podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne; nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov; pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín; celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že zákon oddeľuje (a) vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci služobného času a (b) vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť hasiča bezprostredne nadväzuje na služobný čas hasiča. Výsledkom uvedenej úpravy je záver, že hoci v obidvoch prípadoch ide o výkon štátnej služby hasiča, služobná pohotovosť hasiča sa nezapočítava do služobného času hasiča.

7. Záver, že čas služobnej pohotovosti žalobcu je potrebné započítať do jeho pracovného času vyplýva aj z aktuálnej judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (pozri rozsudky C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021). Tento záver sa vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaneho sporu plne vzťahuje aj na žalobcu.

8.1. Okresný súd dospel k záveru, že predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú porušením práva únie boli v prejednávanom spore splnené. Súd vychádzal z názoru, že tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie ak: (a) porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosť pre členský štát, (b) porušenie práva únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

8.2. Porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hodnú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora (napr. C-429/09).

8.3. V príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku (a) zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy

Slovenskej republiky) a súčasne (b) zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie. Žalobca musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením.

8.4. Zásah do osobnosti žalobcu bol tak spôsobený jednak skutočnosťou, že (a) žalobca priemerne každý týždeň odpracoval viac ako 48 hodín podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (súčasne viac ako 40 hodín týždenne podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 615/2001 Z. z.) a jednak skutočnosťou, že (b) žiadna z odpracovaných 1.929,90 hodín v žalovanom období od januára 2020 do novembra 2022 nebola v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 bod 1 smernice 2003/88/ES započítaná do pracovného času žalobcu. Nie je preto dôvodný argument žalovaného, že vznik nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy len v prípade hodín služobnej pohotovosti, ktoré presiahnu hranicu 48 hodín týždenne, pretože žiadna z odslužených hodín žalobcu mu v rozpore so smernicou 2003/88/ES nebola započítaná do pracovného času.

9.1. Okresný súd dospel k záveru, že žalobca preukázal spôsobenú ujmu, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v žalovanom období od januára 2020 do novembra 2022 odpracoval 1.929,90 hodín služobnej pohotovosti (určenej a nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času, keď priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v tomto období predstavoval 51,33 hodín týždenne. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaný žiadnym spôsobom nespochybnil a nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie. Výpočet žalovaného ohľadne priemerného týždenného pracovného času hasiča v Slovenskej republike v odpore proti platobnému rozkazu nevychádzal z konkrétnych listinných dôkazov priložených k žalobe, preto naň súd neprihliadal. Tento výpočet súčasne nezohľadňoval skutočnosť vyplývajúcu z judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej za pracovný čas hasiča je potrebné považovať aj služobnú pohotovosť. Za dôvodnú nepovažoval súd argumentáciu žalovaného, že prekážkou vzniku ujmy žalobcu boli opatrenia a situácia v súvislosti s ochorením COVID-19, pretože tieto nespôsobili zbavenie povinnosti dodržiavať ustanovenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v žalovanom období.

9.2. Právo na odpočinok žalobcu je permanentne niekoľko rokov porušované.. Práca žalobcu je vysoko zodpovedná, riziková, náročná a nenahraditeľná. Práca žalobcu ako hasiča je veľmi dôležitá, nakoľko v súčasnosti okrem požiarov zasahujú hasiči aj pri dopravných nehodách, hromadných haváriách, živelných pohromách, úniku nebezpečných látok a množstve rôznych technických zásahov a rôznych záchranných prácach. Preto je nevyhnutná potreba odpočinku žalobcu ako hasiča, regenerácia, súkromie a rodinný život, do ktorej bolo porušením práva únie v prípade žalobcu zasiahnuté.

10.1. Uplatnenú náhradu nemajetkovej ujmy považuje súd za primeranú. Žalobca počas takmer trojročného sporného obdobia odpracoval 1.929,90 hodín služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, čo predstavuje náhradu škody (nemajetkovú ujmu) v sume 2,74 € za hodinu (5.291,53 € / 1.929,90 hodín), ktorú musel v rámci služobnej pohotovosti nezahrnúť do pracovného času navyše stráviť v práci a nemohol ju venovať rodine, priateľom, osobným záľubám, regenerácii či odpočinku. Hodiny, ktoré žalobca odpracoval nad limit maximálneho priemerného týždenného pracovného času, je možné analogicky posúdiť ako odpracované mimo rozvrhnutia služobného času, keďže služobný čas by mal byť rozvrhnutý tak, aby k porušovaniu práv nedochádzalo, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Nemajetkovú ujmu nie je ani podľa súdu možné nahradiť inak, pretože uplynutý čas žalobca nemôže stráviť inak a ide o nezvratiteľný stav.

10.2. Vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov ako to namietal žalovaný (v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny ide o rozdielne skutkové okolnosti). V každom prípade však prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznávané v týchto prípadoch, resp. v prípadoch obetí trestných činov.

10.3. Ustanovenia o ochrane osobnosti boli aplikované len na základe analógie ako podklad pre určenie výšky nemajetkovej ujmy žalobcu, kým predpoklady zodpovednosti žalovaného za spôsobenú škodu (nemajetkovú ujmu) boli aplikované na základe judikatúry súdneho dvora.

10.4. Okresný súd nepovažoval za dôvodnú námietku žalovaného, že žalobca v podstate uplatnil mzdový nárok a nie nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Žalobca ani netvrdil, že mu nebola vyplatená mzda (plat).

11.1 Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol čl. 2, čl. 6, čl. 29 Smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, čl.19 ods.2, čl. 40 zák. č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, § 85 ods. 1, 2, § 86 ods. 1, 2, § 92 ods. 1 – 4, § 122 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbere, § 11, § 13 ods. 1-3 Občianskeho zákonníka.

11.2. Žalobcovi, ktorý bol v konaní úspešný priznal podľa § 255 ods. 1 CSP náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

12.1. Žalovaný v odvolaní zo dňa 26. 07. 2023 namietal, že žalobca v skutočnosti vyčíslil mzdový peňažný nárok. Konajúci súd nemal právomoc konať a posúdiť otázku, že obsah Smernice č. 2003/88/ES bol zákonom č. 315/2001 Z. z. prebraný nesprávne, pretože takéto právo nespadá do kompetencie žiadneho všeobecného súdu Slovenskej republiky, ktorý nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. na právne záväzné vyslovenie nesúladu zákona č. 315/2011 Z. z. s uvedenou smernicou.

12.2. Namietal, že žiadne ustanovenie zákona 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so Smernicou 2003/88/ES. Záver o nesprávnom transponovaní smernice urobil okresný súd bez toho, aby porovnal zák. č. 315/2001 Z. z. v znení pred a po prebratí Smernice 2003/88/ES. Skutočnosť, že zákon výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov je považovaná za súčasť ich služobného času a neobsahuje ustanovenie o dĺžke týždenného pracovného času na 48 hodín, nie je dôvodom nesprávneho prebratia smernice, aj vzhľadom na priamy účinok smernice. Žalobca namietal nesprávne prebratie smernice, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Až nesprávna aplikácia smernice môže založiť prípadný nárok na náhradu. Žalovaný namietal svoju pasívnu legitímáciu v spore. Za rozhodujúce pre posúdenie veci považuje, aby sa prebratie smernice a vnútroštátna aplikácia smernice rozlišovali, lebo aj nesprávne prebratá smernica môže byť u adresátov aplikovaná správne a naopak. Žalovaný nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice, lebo nie je zamestnávateľom žalobcu ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii smernice podieľal. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra, resp. Hasičským a záchranným zborom ako samostatnými subjektami. Okresný súd nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru, vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozsah služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu.

12.3. Rozsah pôsobnosti čl. 2 ods. 1 Smernice č. 2003/88/ES je treba vykladať v spojení s negatívnym vymedzením v čl. 2 ods. 2 Smernice č. 89/391/EHS a teda, že Smernica č. 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom, štátna služba žalobcu ako príslušníka hasičského záchranného zboru vykazuje aj špecifickú štátnej služby príslušníkov policajného zboru a profesionálnych vojakov. Úlohy, ktoré plnia hasiči možno podľa súvisiacich právnych predpisov zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice č. 89/391/EHS. Čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania článku 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 smernice je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Rozhodnutie Súdneho dvora, na ktoré okresný súd prihladol, sa týka mestského hasiča, ktorého režim výkonu činností je odlišný od režimu fungovania Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike.

12.4. K nároku na náhradu škody uviedol, že ho žalobca neosvedčil. Z judikatúry Súdneho dvora vyplývajú podmienky pre úspešné uplatnenie nároku, ktoré musia byť kumulatívne splnené a to: 1) cieľom porušenej normy Európskej únie je priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie je dostatočne závažné, 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcovi existuje príčinná súvislosť. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, nemusí uskutočňovať žiadny výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa. Žalovaný má za to, že spôsobom výpočtu „nemajetkovej ujmy“ podľa zákona č. 315/2001 Z.z. žalobca žiada odškodnenie

vo forme vyplatenia peňažnej náhrady škody vo forme doplatku a nie nemajetkovú ujmu. Žalobca svoju ujmu v skutočnosti vidí v tom, že nebol za odslúženú určenú služobnú pohotovosť dostatočne ohodnotený a nie v tom, že mal byť prekračovaný 48 hodinový týždenný pracovný čas. Žalobca touto formou iba maskuje svoje mzdové nároky voči svojmu zamestnávateľovi. Výšku náhrady škody, resp. nemajetkovej ujmy 5.291,53 Eur žalovaný považuje za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podľa nášho názoru jednoznačne podstatne vyššia. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy.

12.5. Žalovaný má za to, že žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života a najmä zásah do medziľudských vzťahov či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje.

12.6. Žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

12.7. V replike na vyjadrenie žalobcu žalovaný zopakoval, že sa pridrižiava všetkch uvedených dôvodov podaného odvolania.

13.1. Žalobca sa vyjadril k odvolaniu podaním z 02.08. 2023, v ktorom zopakoval svoje predošlé vyjadrenia.

13.2. Pokiaľ ide o námietku údajnej „zjavnej neprimeranosti“ priznanej výšky nároku, poukázal na porovnanie výšky žalovanej sumy s počtom hodín, určenej služobnej pohotovosti, ktoré som za žalované obdobie odpracoval a ktoré žalobcovi neboli započítané do odpracovaného času. Vydelením žalovanej sumy 5.291,53 EUR s celkovým počtom odpracovaných hodín určenej služobnej pohotovosti 1853,13 hodín a následným porovnaním výslednej sumy 2,86 EUR so zákonnými minimálnymi mzdovými nárokmi (priemerom minimálnych hodinových miezd za žalované obdobie pre prvý, najľahší stupeň náročnosti práce, ktorá suma predstavovala 3,54 EUR za hodinu je zřejmé, že napadnutým rozsudkom priznaná suma náhrady škody nemôže byť „neprimerane vysoká“ tak, ako to v každom obdobnom súdnom spore namieta žalovaný. Ak je totiž nepochybné, že k zásahu do práv žalobcu dochádzalo prekračovaním maximálneho týždenného pracovného času (podľa článku 6 písm. b) Smernice, nehovoriac už o 40 hodinovom týždennom pracovnom čase podľa § 85 ods. 2 ZoHaZZ) a to v priamom dôsledku, že žiadna z hodín služobnej pohotovosti sa nezapočítavala do pracovného času, tak porovnanie výšky žalovanej sumy s (minimálnymi) mzdovými nárokmi je vzhľadom na okolnosti vzniku škody úplne výstižné pre záver o primeranosti náhrady. Výsledok porovnania je ten, že po prepočte na hodiny v práci stráveného ale do pracovného času nezapočítaného času si žalobca uplatňuje sumu, ktorá je ešte oveľa nižšia, ako priemer minimálnych miezd pre prvý (najľahší) stupeň náročnosti práce za žalované obdobie.

13.3. Súd prvej inštancie priznal nárok vo výške, ktorá zohľadňuje všetky rozhodujúce skutkové a právne okolnosti veci, rešpektuje rozhodovaciu prax súdov v obdobných sporoch vedených na Okresnom súde Zvolen a tým aj princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí ako súčasť princípu právnej istoty. Napadnutým rozsudkom priznaný nárok na náhradu škody považujem aj čo do výšky za jednoznačne zákonný a zároveň aj spravodlivý tak, aby ujma, ktorú som utrpel, bola aspoň minimálnym spôsobom odškodnená. Žalobca navrhol rozsudok okresného súdu potvrdiť ako vecne správny.

14. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contr. CSP) rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým žalobe vyhovel, je vecne správne.

14.1. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

14.2. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

14.3. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

15.1. Odvolanie žalovaného nebolo dôvodné, pretože okresný súd vec správne skutkovo a právne posúdil. Nemajetkovou ujmu je zásah do sociálnych a osobnostných práv žalobcu, ktorými je právo na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, na ochranu zdravia, na primeraný odpočinok po práci, ktorá je vzhľadom na povahu práce žalobcu ako hasiča psychicky aj fyzicky náročná, právo žalobcu na realizáciu súkromného a rodinného života v mimopracovnom čase .

15.2. Námietka žalovaného, že na odmeňovanie pracovníkov za čas pracovnej pohotovosti sa nevzťahuje Smernica č. 89/391/EHS nebola dôvodná, lebo premetom konania nie je odmeňovanie žalobcu, ale nemajetková ujma za nesprávnu transpozíciu Smernice ohľadne uplatňovania najvyššej prípustnej dĺžky pracovného času. Žalovaný považuje za rozhodujúce pre posúdenie veci, aby súd rozlišoval prebratie Smernice a následne jej vnútroštátnu aplikáciu, lebo aj nesprávne prebratá Smernica môže byť u adresátov aplikovaná správne a naopak. Uvedené tvrdenie je mimo predmetu konania, lebo v prípade správne prevzatej Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky by dotknutý zamestnanec žaloval zamestnávateľa z titulu porušenia vnútroštátnej úpravy pracovného času. Ani námietka subsidiarity nároku voči žalovanému neobstojí, pretože žalobca nemôže dosiahnuť odstránenie príčiny protiprávneho zásahu, ktorou je nesprávna transpozícia právnej normy v zákone č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore.

15.3. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku, že žalobca vyčíslil svoju nemajetkovú ujmu, akoby bol uplatnený mzdový nárok. Individuálne zistenie vyčíslenej nemajetkovej ujmy bolo zachované, pretože vychádzalo zo zisteného skutkového stavu osobných pomerov žalobcu a jeho zaradenia ako profesionálneho hasiča na pracovisku v rozhodnom období. Okresný súd správne posudzoval priznanú náhradu s hľadiska toho, že žalobca počas sporného obdobia odpracoval 1.929,90 hodín služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, čo predstavuje náhradu nemajetkovú ujmu, ktorá zodpovedá sume 2,74 € za každú hodinu., Napokon ani mzda sama osebe v zásade nevyjadruje len samotnú cenu práce, ale môže byť meradlom pre vyjadrenie hodnoty času a možností, ktorých sa žalobca musel vzdať.

16.1. Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že žalobca má aktívnu legitimáciu na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy, resp. dosiahnutia satisfakcie takou formou, ktorú považuje za efektívnu, vhodnú, možnú a účelnú. Uplatnenie zásady efektivity umožňuje žalobcovi domôcť sa práva voči žalovanému, ako pôvodcovi stavu, ktorý nie je v nesúlade so záväznými ustanoveniami Smernice. Zamestnávateľ žalobcu sa riadi existujúcou právnou úpravou zák. č. 315/2001 Z. z., za čo má niesť zodpovednosť výlučne žalovaný, ktorý vystupuje v postavení normotvorcu, ktorý je zodpovedný za nesprávnu a neúplnú transpozíciu smernice Európskej únie.

16.2. Právomoc súdu konať o žalobe je daná priamym účinkom Smernice č. 2003/88/ES, ako záväzok štátu zabezpečiť úpravu 48 hodinového pracovného týždňa v podmienkach zákona č. 315/2001 Z. z., ktorým sa riadi služobný pomer žalobcu, príslušníka hasičského záchranného zboru.

16.3. Neobstojí ani námietka, že pracovné zaradenie žalobcu možno zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, ktoré v zmysle čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 má byť situácia, keď sa jedná o protipožiarnu služby a služby civilnej ochrany. Uvádzaný osobitný charakter činností je výnimkou, ktorá sa uplatní iba v mimoriadnych situáciách, definovaných na základe zákona, vyhlásením krízového stavu, napr. v dôsledku vojny alebo prírodnej katastrofy a nie v obvyklých podmienkach bežného života spoločnosti. Z podstaty mimoriadnej situácie vyplýva, že v tom čase ukladané povinnosti nemôžu mať charakter trvalého stavu.

17.1. Odvolací súd ďalej uvádza, že Smernica 2003/88/ES je uvedená v Zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie, ktorý je prílohou č. 4 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore od 01. 01. 2006. Podľa § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. sa na služobný pomer príslušníkov použije primerane § 85 ods. 9 Zákonníka práce, ktorý znie: „Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín“. Z ustanovení zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času.

17.2. V posudzovanej veci sa jedná o pohotovosť na pracovisku, ktorá je v § 96 ods. 2 Zákonníka práce upravená nasledovne: „Čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas“. Ustanovenie § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. však primerané použitie odkazom na § 96

ods. 2 Zákonníka práce neuvádza. Z § 122 ods. 3 vyplýva, že ak počas služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby, až takáto situácia je považovaná za štátnu službu nadčas.

17.3. Za uvedeného stavu, z dôvodu nesprávnej transpozície smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbere, žalobca nemal možnosť požadovať od zamestnávateľa dodržiavanie požiadaviek upravených ustanoveniami smernice. Na služobný pomer žalobcu sa vzťahuje právna úprava zákona č. 315/2001 Z. z., preto porušenie právnej normy vyplývajúcej z unijného práva nezaťažuje služobný úrad žalobcu, ale žalovaného.

17.4. V posudzovanej veci koná za žalovanú Slovenskú republiku Ministerstvo vnútra, do pôsobnosti ktorého v zmysle § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii a činnosti vlády patrí Hasičský a záchranný zbor.

18.1. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má smernicou dosiahnuť, pričom voľbu foriem a spôsobov transpozície ponecháva vnútroštátnym orgánom. Je nesporné, že právna úprava pracovného času je regulovaná čl. 2 a čl. 6 Smernice č. 2003/88/ES, ktorá priznáva právo na neprekročenie 48 hodinovej hranice pre priemerný týždenný pracovný čas, ktorý zahŕňa nadčasy, aj pracovnú pohotovosť a od tejto hranice sa nemožno odchyliť ani pokiaľ ide o pracovné povinnosti žalobcu ako hasiča.

18.2. Vôľa unijného normotvorcu musí byť splnená, obvykle vykonaním potrebnej zmeny vnútroštátnej právnej úpravy. Pre prípad, že zákonodarca túto povinnosť nespĺní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc. Ak by totiž bola Smernica náležite transponovaná, nemožno sa domáhať priameho účinku smernice, ale len prostredníctvom vnútroštátnej normy, do ktorej je úprava pracovného času transponovaná.

19.1. Zásada priameho účinku Smernice umožňuje žalobcovi, aby sa dovolal aplikácie vnútroštátnou právnou úpravou nerešpektovanej smernice priamo pred orgánom verejnej moci, ktorým je všeobecný súd, lebo v právnom poriadku Slovenskej republiky nie je pri uplatnení náhrady škody a nemajetkovej ujmy v dôsledku priameho účinku Smernice iný orgán verejnej moci, ktorý by mal právomoc konať.

19.2. Súdny dvor EU priznal smerniciam priamu účinnosť za súčasného splnenia podmienok: a) jasný, presný a určitý záväzok uvedený v smernici, b) záväzok je nepodmienený, c) uplynula lehota na transpozíciu smernice do vnútroštátneho poriadku, d) nejde o záväzok, ktorý ukladá priamo povinnosť jednotlivcovi, naopak, právo jednotlivcovi priznáva. Splnenie uvedených podmienok mal okresný súd preukázané.

19.3. Zásada efektivity bráni uložiť žalobcovi povinnosť systematicky využívať iné vnútroštátne právne prostriedky, ak to od žalobcu nemožno rozumne vyžadovať, alebo ak by iné právne prostriedky spôsobili nadmerné ťažkosti pri uplatnení práva. Z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Gunter Fuss C-429/09 vyplýva, že porušenie práva únie s priamym účinkom nemožno prenášať na dotknutého zamestnanca ani na zamestnávateľa, čo by malo za následok prenášanie povinnosti dbať o dodržiavanie právnych noriem z orgánov štátu na jednotlivca. Smernica č. 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požadovali zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených ustanoveniami smernice.

20. Krajský súd považuje odvolacie dôvody a tvrdenia žalovaného za nedôvodné. Okresný súd sa so všetkými otázkami, podstatnými z hľadiska predmetu konania, preukázania nemajetkovej ujmy žalobcu v príčinnej súvislosti s nesprávnou transpozíciou Smernice do Zákona o Hasičskom a záchrannom zbere vysporiadal, vec správne skutkov a právne posúdil a odôvodnil.

21. O nároku na náhradu trov konania súd rozhoduje v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 CSP). V odvolacom konaní bol úspešný žalobca, ktorému odvolací súd priznal podľa § 255 ods. 1 náhradu trov odvolacieho konania od žalovaného.

22. Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytykaná v dovolaní (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

Je povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

Dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Nedostatky dovolania vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP.